

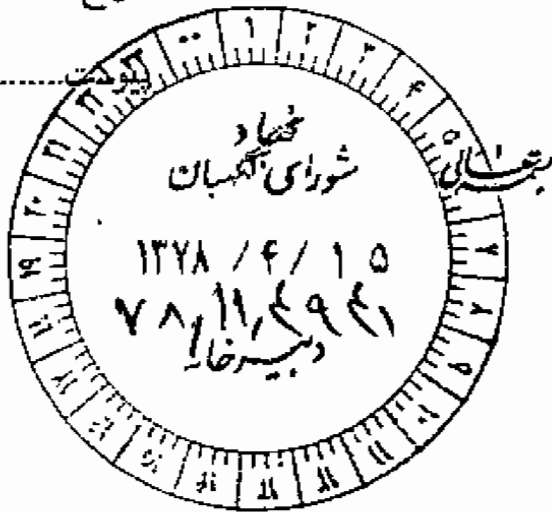
جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره ۲۰۰۰۰۰

تاریخ ۱۵/۴/۷۸

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۸/۲۱/۴۵۵۱ مورخ ۱۳۷۸/۲/۸ و پیرو نامه شماره ۲۹۲۲/ق مورخ ۱۳۷۸/۱/۲۵، طرح آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد. ان

علی اکبر ناطق نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱۴/۴/۷۸

شماره ۲۰۰۰۰۰۰۰

تاریخ ۱۳/۴/۷۸

پیوست

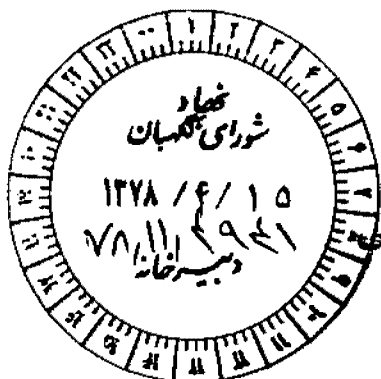

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

بسم الله

طرح آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

باب اول - کلیات

فصل اول - تشکیل و افتتاح مجلس

مبحث اول - تشکیل و افتتاح مجلس

اول - تشکیل مجلس

ماده ۱ - ...

ماده ۵ - خبرنگاران و تماشاچیان با داشتن کارت مخصوص همان جلسه و نیز مأمورین انتظامات مجلس در محلهای مخصوص، حق حضور خواهند داشت و باید در تمام مدت جلسه ساکت باشند و از هرگونه بی نظمی خودداری کنند. در غیر این صورت با دستور رئیس، تالار جلسه را ترک می نمایند. در صورتی که عمل آنان مستوجب تعقیبات کیفری بشود فرد خاطی توسط مأمورین انتظامات مجلس توقیف و به مراجع صالحه تسلیم خواهد

در سطر بالا بعد از عبارت "فرد خاطی" عبارت "با رعایت مقررات" اضافه گردید.

شد.

پنجم - انتظام مجلس

ماده ۶ - ...

ماده ۷ - به غیر از رئیس جمهور و معاونان و مشاوران او و وزراء و اعضای شورای نگهبان و رئیس و دادستان دیوان محاسبات و معاونان امور مجلس سازمان برنامه و بودجه و

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

وزراء و آن عده از کارکنان و مستخدمین مجلس که از طرف هیات رئیسه اجازه ورود به جلسه را دارند هیچکس حق ورود به تالار جلسه را موقع تشکیل جلسه نخواهد داشت مگر از اعضای اداری مجلس که رئیس مجلس او را احضار کرده باشد.

تبصره - در صورتیکه مسوولین اجرایی یا قضایی از طرف رئیس برای دفاع و توضیح طرح و یا لایحه دعوت شده باشند، شرکت آنان در جلسات مربوط به آن طرح و لایحه بلامانع است.

ماده (۷) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۷ - رئیس جمهور و معاونان او، وزیران به اجتماع یا به انفراد حق شرکت در جلسات علنی مجلس را دارند و می توانند مشاوران خود را نیز همراه داشته باشند و رئیس قوه قضائیه برای شرکت در مراسم تحلیف رئیس جمهور در مجلس شرکت می کند و همچنین اعضای شورای نگهبان حق حضور در کلیه جلسات رسمی مجلس را دارند و چنانچه طرح یا لایحه ای با قید دو یا سه فوریت در دستور مجلس قرار گیرد اعضای شورای نگهبان باید در آن جلسه شرکت نمایند.

تبصره ۱ - در صورتی که مسوولین اجرایی یا قضایی از طرف رئیس مجلس برای دفاع و توضیح طرح و یا لایحه دعوت شده باشند، شرکت آنان در جلسات مربوط به آن طرح و لایحه بلامانع است.

تبصره ۲ - رئیس و دادستان دیوان محاسبات و معاونان امور مجلس وزراء و سازمان برنامه و بودجه و آن عده از کارکنان و مستخدمین مجلس که حضور آنان در تالار جلسه ضروری باشد با اجازه هیات رئیسه حق حضور در جلسات را دارند.

ماده ۸ - ...

ماده ۲۰ - هیچیک از اعضای هیات رئیسه مجلس نمی تواند به عضویت کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس انتخاب شود و در صورتی که هر یک از اعضای این کمیسیون به عضویت هیات رئیسه انتخاب گردند از کمیسیون مستعفی شناخته شده و مطابق

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

مراتب منظور در این آیین نامه نسبت به تعیین کمیسیون جدید اقدام خواهند نمود و همچنین نمی توانند به عنوان رئیس یا مخبر کمیسیونهای مجلس انتخاب گردند و در صورتی که رئیس یا مخبر کمیسیونها به عضویت هیات رئیسه انتخاب گردند از سمت خود در کمیسیون مستعفی شناخته می شوند.

تبصره - چنانچه اعضای کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس به عضویت هیات رئیسه انتخاب شوند از آن کمیسیون مستعفی شناخته شده طبق مواد این آیین نامه نسبت به تعیین کمیسیون جدید آنها اقدام خواهد شد.

تبصره ماده (۲۰) حذف گردید.

ماده ۲۱ - وظایف و اختیارات رئیس مجلس عبارتند از:

- ۱ - اداره جلسات مجلس به شرح مواد این آیین نامه.
- ۲ - نظارت بر کلیه امور اداری، مالی، استخدامی و سازمانی مجلس.
- ۳ - امضای کلیه احکام استخدامی براساس آیین نامه استخدامی کارکنان مجلس و سایر قوانین و مقررات.
- ۴ - امضای کلیه نامه های مربوط به امور قانون گذاری و پارلمانی مجلس.
- ۵ - حضور در نهادهای قانونی که رئیس مجلس عضو آنها است.
- ۶ - ارائه گزارش کامل از تصمیمات و اقدامات هیات رئیسه در رابطه با مسائل مختلف مربوط به مجلس و واحدهای تابعه آن هر سه ماه یکبار به نمایندگان.

بند زیر به عنوان بند (۷) اضافه گردید:

۷ - سایر موارد مذکور در قانون اساسی و دیگر مقررات.

ماده ۲۲ - ...

ماده ۲۳ - وظایف و اختیارات هیات رئیسه عبارتند از

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بمقام

- ۱- مسؤولیت کلیه امور اداری، مالی، استخدامی و سازمانی مجلس.
- ۲- تصویب بودجه پیشنهادی سالیانه مجلس و ارجاع آن به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس با طی مراحل قانونی.

در سطر بالا به جای کلمه "با" کلمه "جهت" جایگزین شود.

۳- ...

ماده ۳۲- ...

۴- کمیسیونهای تخصصی

- ماده ۳۳- هریک از کمیسیونهای تخصصی مجلس که مطابق این آیین نامه تشکیل می گردند در محدوده تخصصی خود دارای وظایف و اختیاراتی به شرح زیر می باشند:
 - ۱- بررسی، اصلاح و تکمیل طرحها و لوایح قانونی و ارائه گزارش به مجلس شورای اسلامی.
 - ۲- رسیدگی به طرحهای تحقیق و تفحص و انجام آن پس از تصویب مجلس شورای اسلامی.
 - ۳- رسیدگی به لوایح بودجه سالیانه کل کشور.
 - ۴- بررسی و اظهارنظر در مورد لوایح برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور.
 - ۵- بررسی چگونگی اجرا و نتایج حاصله از اجرای قوانین مصوب و تبصره ها در ردیف های برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بودجه های سالیانه کل کشور و تهیه گزارش و تقدیم آن به مجلس شورای اسلامی.
 - ۶- کسب اطلاع از کم و کیف اداره امور کشور، دریافت و بررسی گزارشهای عملکردی و نظارتی از دستگاههای مختلف ذی ربط به نمایندگی از سوی مجلس شورای اسلامی و تهیه گزارش جامع سالیانه که دربرگیرنده مسیر تحولات و پیشرفتها و عملکرد

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

تعالیه

بخشهای تخصصی کشور و گویای وضع اعمال حاکمیت و مدیریت در هر بخش باشد و ارائه آنها به مجلس شورای اسلامی.

این گزارشها در دستور کار مجلس قرار گرفته و قرائت می‌گردد.

۷- بررسی و تصویب آزمایشی طرحها و لوایحی که طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی به آنها محول می‌گردد.

بند (۷) به شرح زیر اصلاح گردید:

۷- بررسی و تصویب آزمایشی طرحها و لوایح و همچنین تصویب دائمی اساسنامه سازمانها، شرکتها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت که طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی به آنها محول می‌گردد.

تبصره ۱- پاسخ دولت راجع به گزارشهای کمیسیونهای تخصصی در دستور کار مجلس قرار گرفته و قرائت خواهد شد. پس از آن حسب درخواست کمیسیونهای تخصصی، موضوع گزارشهای یاد شده جهت بررسی به کمیسیون اصل نودم (۹۰) ارسال و کمیسیون مذکور نتایج بررسی خود را به مجلس ارائه خواهد کرد.

تبصره ۲- کمیسیونهای تخصصی مجلس می‌توانند به تعداد کافی مشاور ذیصلاح از طریق هیأت رئیسه به خدمت بگیرند.

ماده ۳۴- ...

ماده ۳۹- کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات برای انجام وظایف محوله در محدوده برنامه، بودجه، نظارت برنامه و بودجه و دیوان محاسبات و امور مالی مجلس و آمار و خدمات عمومی فنی مطابق ضوابط این آیین‌نامه تشکیل می‌شود.

تبصره- کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات علاوه بر انجام وظایف تخصصی در ماده (۳۳) و ماده (۳۹) موظف است نسبت به امور زیر اقدام نماید:

۱- نظارت و مراقبت بر اجرای مقررات بودجه و امور مالی مجلس و نحوه هزینه کردن آن.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بمنا

- ۲- رسیدگی به عملکرد بودجه سالیانه مجلس و ارائه گزارش آن حداکثر تا پایان شهریورماه سال بعد. این گزارش جهت اطلاع نمایندگان چاپ می‌گردد.
- ۳- بازرسی و رسیدگی دقیق و نظارت در مورد کلیه اموال و اشیاء منقول و غیرمنقول مجلس شورای اسلامی و ارائه گزارش سالیانه جهت چاپ و توزیع بین نمایندگان.
- ۴- رسیدگی و مذاقه در لایحه تفریح بودجه مجلس و ارائه گزارش نهایی آن تا چهارماه پس از خاتمه دوره عملکرد هر سال مالی به مجلس شورای اسلامی.

بند (۴) ماده (۳۹) حذف گردید.

ماده ۴۰- ...

- ماده ۵۳- گزارش عملکرد کمیسیونها بایستی هر ماه یکبار به هیأت رئیسه مجلس داده می‌شود تا به نحو مقتضی به اطلاع نمایندگان برسد.

در سطر بالا کلمه "می‌شود" به کلمه "شود" تبدیل شود.

ماده ۵۴- ...

ماده ۶۱- وظایف کارپردازان عبارتند از:

- ۱- تنظیم برنامه‌ها و سیاستهای مالی، استخدامی، خدماتی، تبلیغی و انتظامات مجلس و ارائه آن به رئیس مجلس جهت طی مراحل بعدی.
- ۲- نظارت بر عملکرد رئیس سازمان و نحوه اجرای مصوبات هیأت رئیسه.
- ۳- نظارت بر روند تهیه و پیشنهاد بودجه سالیانه مجلس و پیگیری مراحل بعدی آن.
- ۴- نظارت بر حفظ اداره و ثبت ابنیه و اموال و مؤسسات مجلس.
- ۵- نظارت بر عملکرد مرکز پژوهشها، مرکز اسناد، کتابخانه و موزه مجلس که طبق قوانین مربوط به خود تشکیل گردیده‌اند.
- ۶- پیگیری مشکلات نمایندگان و ارائه راه‌حل مناسب به هیأت رئیسه.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

۷- نظارت بر سایر امور مجلس.

بند (۷) به صورت زیر اصلاح گردید:

۷- نظارت بر سایر امور اداری و مالی و خدماتی مجلس.

ماده ۶۲- سازمان اداری مجلس همه ساله بودجه سال بعد مجلس را در مهلت قانونی تهیه و پس از طی مراحل اظهار نظر و تصویب هیأت رئیسه و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی از طریق رئیس مجلس برای دولت ارسال می دارد تا عیناً در لایحه دولت درج و به مجلس تقدیم گردد.

در سطر سوم بعد از عبارت "رئیس مجلس" عبارت "جهت طی مراحل قانون" اضافه شود و جمله "تا عیناً در لایحه دولت درج و به مجلس تقدیم گردد"، حذف گردد.

ماده ۶۳- بمنظور برقراری ارتباط مستمر بین مردم و نمایندگان، دفاتر ارتباط مردمی نمایندگان در سطح ملی (مستقر در تهران) و محلی (یک دفتر در هر حوزه انتخابیه برای هر نماینده) تشکیل می شود تا با حضور و استقرار نمایندگان در محل های تعیین شده و براساس برنامه های زمان بندی شده امکان ملاقات مردم و نمایندگان فراهم شود. چگونگی سازماندهی و اداره آن به موجب دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد کارپردازان و تایید هیأت رئیسه و تصویب کمیسیون مشترک اجتماعی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس برسد.

ماده (۶۳) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۶۳- به منظور برقراری امکان ملاقات و ارتباط مردم با نمایندگان در مرکز و حوزه های انتخابیه، هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی موظف است با استفاده از ساختمانها و امکانات موجود و اعتبارات مصوب، زمینه رابطه مردم با نمایندگان را فراهم سازد.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بیت

مبحث چهارم - حضور اعضای قوه مجریه و شورای نگهبان در مجلس

ماده ۶۴ - طبق اصل هفتماد (۷۰) قانون اساسی رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور و وزراء و مشاوران بهمراهی آنها حق حضور در جلسات علنی مجلس را دارند و در صورتیکه مجلس لازم بداند مکلف به حضورند. دعوت رئیس جمهور به مجلس با پیشنهاد پانزده نفر از نمایندگان باید به تصویب اکثریت مطلق نمایندگان حاضر برسد.

ماده (۶۴) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۶۴ - در صورتی که نمایندگان لازم بدانند بنا به پیشنهاد رئیس مجلس و یا پانزده نفر از نمایندگان و تصویب مجلس شورای اسلامی وزراء مکلف به حضور در مجلس می باشند و هرگاه تقاضا کنند و مطلبی داشته باشند، مطالب آنان استماع می شود.

ماده ۶۵ - اعضای شورای نگهبان طبق اصل نود و هفتم (۹۷) قانون اساسی می توانند در کلیه جلسات مجلس شرکت کنند، ولی هنگامی که طرح یا لایحه ای با قید فوریت در دستور کار مجلس قرار بگیرد قبلا از طرف رئیس مجلس مراتب به اطلاع شورای مذکور خواهد رسید. شورای نگهبان باید در این جلسات حضور یابد و نظر خود را حداکثر تا بیست و چهار ساعت اظهار نماید.

ماده ۶۵ حذف گردید.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

فصل دوم - نمایندگان

مبحث اول - رسیدگی به اعتبارنامه نمایندگان

ماده ۶۶ - شعب به موجب جدول حوزه‌های انتخابی مجلس شورای اسلامی که بر اساس حروف الفبا از طرف اداره کل قوانین مجلس با نظارت هیات رئیسه تنظیم و توزیع می‌شود، رسیدگی به اعتبارنامه‌ها و تشخیص صحت و سقم انتخابات و صلاحیت منتخبین را بر طبق شرایط مندرج در قانون انتخابات شروع و گزارش آن را از طریق هیات رئیسه به

در دو سطر بالا جمله "و تشخیص صحت و سقم انتخابات و صلاحیت منتخبین را بر طبق شرایط مندرج در قانون انتخابات" حذف و کلمه "را" قبل از شروع و گزارش اضافه و بعد از عبارت "شروع و گزارش" عبارت "تصویب یا رد" اضافه گردید.

مجلس تقدیم می‌دارند. هر شعبه برای تسریع در کار می‌تواند یک یا چند شعبه فرعی تعیین کند که اعضای آن با قید قرعه از بین منتخبین آن شعبه تعیین می‌شوند، ولی رسیدگی نهایی در شعبه اصلی به عمل می‌آید و گزارش آن توسط مخبر شعبه طبق دستور جلسه به مجلس داده خواهد شد و در صورت غیبت مخبر و همچنین در صورتی که مخبر شعبه در جلسه باشد، لیکن نخواهد در باره اعتبارنامه صحبت کند به ترتیب یکی از دو نایب رئیس یا منشیان و وظیفه او را انجام خواهد داد.

ماده ۶۷ - ...

مبحث دوم - حقوق و تعهدات نمایندگان

اول - مصونیت نمایندگان

ماده ۷۶ - بر طبق اصل هشتاد و ششم (۸۶) قانون اساسی نمایندگان مجلس در مقام

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر خود کاملاً آزادند و نمی‌توان آنها را به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده‌اند یا آرائی که در مقام ایفای وظایف خود داده‌اند تعقیب یا توقیف کرد و یا از حقوق اجتماعی محروم نمود.

تبصره ۱ - وظایف نمایندگی شامل نطق قبل از دستور، بحثهای داخل دستور، بحثهای جلسات کمیسیونها اظهار نظرات و رفتارهایی که برای اعمال اصل هشتاد و چهارم

در سطر بالا کلمه "اظهار نظرات" به "و اظهار نظراتی" اصلاح و کلمه "رفتارهایی" حذف گردید.

(۸۴) قانون اساسی انجام می‌شود و سایر موارد نظارتی و قانونی است.

تبصره ۲ - چنانچه به تشخیص هیات رئیسه نماینده‌ای در سخنان خود در جلسه علنی به کسی نسبت ناروا داده و یا هتک حرمت نماید فرد مزبور می‌تواند در دفاع از خود، به صورت مکتوب به اتهام وارده پاسخ گوید. پاسخ ارسالی در صورتی که بیش از دو برابر اصل مطلب اظهار شده نبوده و متضمن توهین و افترا نباشد، در اولین فرصت در جلسه علنی قرائت خواهد شد.

تبصره (۲) ماده (۷۶) به عنوان یک ماده مستقل آورده شود.

ماده ۷۷ - ...

سوم - حقوق نمایندگان

ماده ۸۲ - مقرری نمایندگان براساس قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و مخارج سمت نمایندگی با پیشنهاد هیات رئیسه و تصویب جلسه مشترک هیات رئیسه و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس برای هر سال تعیین و در بودجه سالیانه مجلس گنجانده می‌شود. قبل از تصمیم مجدد در هر دوره مطابق مصوبه دوره قبل عمل

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

خواهد شد.

ماده (۸۲) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۸۲ - مقرری نمایندگان براساس قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و مخارج سمت نمایندگی با پیشنهاد هیأت رئیسه و تصویب جلسه مشترک هیأت رئیسه و کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس برای هر سال تعیین و جهت درج در بودجه سالیانه کشور به دولت ابلاغ می‌گردد. قبل از تصمیم مجدد در هر دوره مطابق مصوبه دوره قبل عمل خواهد شد.

چهارم - ماموریتها

ماده ۸۳ - ...

ماده ۱۱۶ - گزارش نهایی کمیسیون اصل نودم (۹۰) قانون اساسی پس از ارائه به هیأت رئیسه مجلس، بدون رعایت نوبت در دستور کار قرار می‌گیرد و در اولین جلسه علنی

در سطر بالا بعد از عبارت "هیأت رئیسه مجلس" جمله "در صورتی که مربوط به عموم باشد" اضافه گردید.

قرائت خواهد شد.

ماده ۱۱۷ - ...

ماده ۱۲۰ - رأی‌گیری نسبت به موارد مهم با اکثریت خاص و به ترتیب ذیل خواهد بود:

در سطر بالا به جای کلمه "مهم" کلمه "زیر" آورده شود.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

الف - اکثریت دو سوم حاضران:

- ۱- تصویب آیین نامه داخلی مجلس و تفسیر آن.
- ۲- تصویب تشکیل جلسه غیرعلنی مجلس.
- ۳- تصویب تقاضای دو و سه فوریت طرحها و لوایح.

ب - اکثریت دو سوم مجموع نمایندگان:

- ۱- تصویب درخواست مراجعه به آراء عمومی.
- ۲- تصویب عدم کفایت سیاسی رئیس جمهور.

در بند (۲) کلمه "سیاسی" حذف گردید.

دوم - کیفیت آراء

ماده ۱۲۱ - ...

ماده ۱۲۵ - در موارد ذیل اخذ رأی مخفی با ورقه الزامی است:

- ۱ - انتخاب اعضای هیأت رئیسه، حقوقدانان شورای نگهبان، نمایندگان مجلس در نهادها و هیأتها، مجامع و شوراها و سایر انتخابات راجع به اشخاص.
- ۲ - انتخابات داخلی شعب و کمیسیونها.
- ۳ - رأی اعتماد و عدم اعتماد به وزیران و هیأت وزیران و رأی عدم کفایت سیاسی به

در سطر بالا کلمه "سیاسی" حذف گردید.

رئیس جمهور.

۴ - رأی نسبت به اعتبارنامه نمایندگان.

تبصره - هیأت رئیسه موظف است کارتهای مخصوصی برای رأی گیری مخفی تهیه

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

و در اختیار نمایندگان قرار دهد. رأی‌گیری بوسیله هرگونه ورقه و کارتی غیر از این اوراق
معتبر نخواهد بود.

ماده ۱۲۶ - ...

ماده ۱۳۲ - پس از اعلام وصول طرح قانونی، اگر چنانچه جمعی از امضاءکنندگان

در سطر بالا کلمه "اگر" حذف گردید.

تقاضای کتبی استرداد آن را بنمایند بطوری که امضاءکنندگان باقی مانده کمتر از پانزده نفر
گردند، در صورتی که تقاضای استرداد قبل از تصویب طرح در شور اول باشد طرح مسترد و
گزارش آن به مجلس داده خواهد شد و در صورتی که طرح در شور اول به تصویب رسیده
باشد پس از توضیح یک نفر از تقاضاکنندگان و صحبت یک نفر مخالف، با رأی مجلس،
طرح قابل استرداد می‌باشد.

ماده ۱۳۳ - ...

ماده ۱۳۵ - کلیه لوایح تقدیمی به مجلس باید به امضاء رئیس جمهور و وزیر یا وزراء
مسئول رسیده باشد. در صورت نداشتن وزیر مسئول، امضاء رئیس جمهور کافی است.

ماده (۱۳۵) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۱۳۵ - طبق اصل هفتاد و چهارم (۷۴) قانون اساسی کلیه لوایح قانونی
تقدیمی به مجلس باید به امضاء رئیس جمهور و وزیر یا وزراء مسئول رسیده باشد.
در صورت نداشتن وزیر مسئول، امضاء رئیس جمهور کافی است.

ماده ۱۳۶ - ...

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

ماده ۱۳۷ - استرداد لوایح با تصویب هیات وزیران به ترتیب ذیل امکانپذیر خواهد

در سطر بالا بعد از عبارت "استرداد لوایح" کلمه "قانونی" اضافه گردید.

بود:

۱- در صورتی که استرداد پیش از تصویب کلیات لایحه در شور اول مجلس باشد رئیس جمهور یا وزیر مربوط کتباً با ذکر دلیل آن را مسترد می نماید و گزارش آن در جلسه علنی اعلام می شود.

۲- در صورتی که استرداد پس از تصویب کلیات لایحه و در هر مرحله تا پیش از تصویب نهایی باشد، وزیر مربوط یا نماینده امور مجلس دولت می تواند با ذکر دلیل در جلسه علنی مجلس و صحبت یک نفر مخالف هر یک به مدت ده دقیقه و تصویب مجلس آن را مسترد نماید.

ماده ۱۳۸ - ...

مبحث چهارم - بررسی طرحها و لوایح طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵)

ماده ۱۶۸ - در مواردی که مجلس ضروری تشخیص دهد، طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی اختیار تصویب آزمایشی بعضی از قوانین را که جنبه دائمی دارند به کمیسیونهای خود و تصویب دائمی اساسنامه سازمانهای دولتی را به کمیسیونهای خود یا به

در سطر بالا بعد از عبارت "اساسنامه سازمانها" حرف و کلمه "ی دولتی" حذف و جمله "شرکتها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت" اضافه گردید.

دولت تفویض می کند.

تبصره ۱ - دولت و یا نمایندگان باید قبل از انقضای مدت آزمایشی قانون مذکور جهت

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

تعیین تکلیف دائمی آن، طرح یا لایحه لازم را تهیه و به مجلس ارائه نماید.
تبصره ۲ - پس از انقضای زمان آزمایشی، اینگونه قوانین اعتبار قانونی نخواهند داشت.

ماده ۱۶۹ - ...

مبحث هفتم - ارجاع مصوبات مجلس به شورای نگهبان و مراحل رسیدگی آنها

ماده ۱۸۴ - کلیه مصوبات مجلس رسماً به شورای نگهبان فرستاده می شود.
در صورتی که شورا ظرف ده روز پس از وصول یا پس از انقضای ده روز تمدید مذکور در اصل نود و پنجم (۹۵) قانون اساسی، مخالفت خود را اعلام نکرد، طبق اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی، مصوبات از طرف مجلس جهت امضاء و ابلاغ به ریاست جمهوری ارسال می شود.

تبصره زیر به ماده (۱۸۴) اضافه گردید:

تبصره - روز وصول مصوبه و روز اعلام نظر شورای نگهبان به مجلس جزء مهلت های مقرر محسوب نمی گردد.

ماده ۱۸۵ - مصوبات مجلس تا زمان اعلام نظر نهائی شورای نگهبان از دستور خارج نمی شود. شورای نگهبان، در صورت رد مصوبات مجلس، موظف است دلیل رد را صریحاً

در سطر بالا کلمه "دلیل" حذف و کلمه "علت" جایگزین گردید.

به مجلس گزارش نماید تا بلافاصله تکثیر و توزیع شود.

ماده ۱۸۶ - مصوبات عادی و یک فوریتی مجلس که از طرف شورای نگهبان رد شده به کمیسیون مربوطه ارسال می شود و با اعلام وقت قبلی با حضور نماینده شورای نگهبان،

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

موارد اعتراض برای اصلاح مورد بحث قرار می‌گیرد. در صورت عدم حضور نماینده شورای نگهبان در موعد اعلام شده، کمیسیون با ملحوظ نمودن نظر شورای نگهبان کار خود را انجام می‌دهد.

نمایندگانی که پیشنهاد اصلاحی داده‌اند، در این مرحله می‌توانند در کمیسیون شرکت نمایند. نظر کمیسیون همراه پیشنهادها پذیرفته نشده نمایندگان در مجلس مطرح می‌شود و طبق معمول شور دوم مورد بحث و رأی قرار می‌گیرد.

چنانچه در مورد ماده‌ای، کمیسیون نیز همراه پیشنهادهای دیگر پیشنهاد داده باشد، اول پیشنهاد کمیسیون به رأی گذاشته می‌شود و در صورت عدم تصویب، پیشنهادهای دیگر مطرح می‌شود.

در صورت عدم تصویب پیشنهاد کمیسیون و یا پیشنهادهای قبلی نمایندگان در مجلس، پیشنهادهای جدید پذیرفته می‌شود و درباره آنها بحث و رأی‌گیری بعمل می‌آید. تبصره ۱ - پس از ایراد شورای نگهبان، دولت حق پیشنهاد اصلاح لایحه را ندارد مگر در موارد ایراد شورای نگهبان.

تبصره ۲ - شورای نگهبان نمی‌تواند پس از رفع ایراد در نوبت اول، مجدداً موارد دیگری را مغایر اعلام نماید.

تبصره (۲) ماده (۱۸۶) به شرح زیر اصلاح گردید:

تبصره ۲ - شورای نگهبان نمی‌تواند پس از گذشت مهلت‌های مقرر و رفع ایراد در نوبت اول، مجدداً مغایرت موارد دیگری را به مجلس اعلام نماید.

تبصره ۳- اگر با اصلاح ماده مورد ایراد شورای نگهبان، ماده به کلی خاصیتش را از دست بدهد، می‌توان آنرا حذف کرد.

ماده ۱۸۷ - پس از بررسی گزارش کمیسیون که در آن نظر شورای نگهبان ملحوظ شده است و رأی‌گیری نسبت به آن، مصوبه مجدداً به شورای نگهبان ارسال می‌شود. اگر این مصوبه هنوز وافی به نظرات شورای نگهبان نباشد، مجدداً در مجلس مطرح می‌گردد، در صورت عدم توافق و یا عدم تامین مجدد نظر شورای نگهبان، رئیس مجلس مصوبه

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

مذکور را به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال می‌دارد.
مجمع موظف است تنها در موارد اختلاف، اظهار نظر قطعی نموده و گزارش آنرا
جهت طی مراحل بعدی به رئیس مجلس اعلام نماید.

ماده (۱۸۷) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۱۸۷ - پس از بررسی گزارش کمیسیون که در آن نظر شورای نگهبان ملحوظ
شده است و رأی‌گیری نسبت به آن، مصوبه مجدداً به شورای نگهبان ارسال می‌شود اگر
این مصوبه هنوز وافی به نظرات شورای نگهبان نباشد، مجدداً در مجلس مطرح
می‌گردد، در صورتی که مجلس با در نظر گرفتن حفظ مصلحت نظام همچنان بر رأی خود
باقی باشد رئیس مجلس مصوبه مذکور را به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال
می‌دارد. مجمع موظف است تنها در موارد اختلاف و دیگر موارد مربوط به آن اظهار نظر
قطعی نموده و گزارش آنرا جهت طی مراحل بعدی به رئیس مجلس اعلام نماید.

فصل دوم - نظارت

مبحث اول - نحوه بررسی و رأی اعتماد به هیأت وزیران
ماده ۱۸۸ - ...

مبحث دوم - نحوه بررسی اصول هشتاد و هفت (۸۷) و
هفتاد و شش (۷۶) قانون اساسی

عنوان مبحث دوم به شرح زیر اصلاح گردید:

مبحث دوم - نحوه بررسی اصول هشتاد و هشتم (۸۸) و هفتاد و ششم (۷۶) قانون
اساسی.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

تعالیه

اول - تذکر و سؤال:

الف - تذکر:

ماده ۱۹۲ - در صورتی که نماینده‌ای صلاح‌اندیشی‌هایی داشته باشد و یا در یکی از سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت و یا مؤسساتی که با سرمایه یا کمک مالی دولت اداره می‌شود یا هر نوع سازمان و مؤسسه که بعضاً و کلاً از وجوه عمومی اداره می‌شود، عملیات مخالف اصول یا برخلاف قانون و مقررات قانونی مشاهده نماید یا از سوء جریان اداره‌ای اطلاع پیدا کند، حق دارد راجع به آن موضوع توسط رئیس مجلس، به وزیر مسؤل و یا رئیس جمهور کتباً تذکر دهد. رئیس مجلس در اولین جلسه علنی آتی مجلس، تذکر او را به دولت یا مسؤل مربوط ابلاغ و خلاصه آنرا در مجلس عنوان می‌نماید. رئیس جمهور یا معاون وی یا وزیر مسؤل، حسب مورد، باید پاسخ کتبی خود را مستقیماً به نماینده ابلاغ نماید. این پاسخ نباید در مورد رئیس جمهور بیش از یک ماه و در سایر موارد بیش از ده روز به تأخیر افتد، مگر با عذر موجه با تشخیص مجلس شورای اسلامی.

تبصره - آن دسته از دستگاههای موضوع این ماده که وابسته به ریاست جمهوری و یا وزارتخانه خاصی نیستند، تذکر مستقیماً به بالاترین مسؤل اجرایی همان دستگاه خواهد رسید.

ب - سؤال:

ماده ۱۹۳ - ...

ماده ۱۹۶ - براساس اصل هشتاد و هشتم (۸۸) قانون اساسی، در صورتی که حداقل یک چهارم کل نمایندگان بخواهند درباره یکی از وظایف خاص رئیس جمهور سؤال کنند،

در سطر بالا کلمه "خاص" حذف گردید.

باید سؤال خود را بطور صریح و روشن و مختصر همگی امضاء و به رئیس مجلس تسلیم نمایند. رئیس مجلس موضوع را در اسرع وقت به کمیسیون تخصصی ارجاع می‌نماید.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

کمیسیون موظف است حداکثر ظرف یک هفته با حضور نماینده معرفی شده رئیس جمهور و نماینده منتخب سؤال کنندگان تشکیل جلسه دهد. در این جلسه، نماینده رئیس جمهور پاسخ مقتضی را از طرف رئیس جمهور ارائه خواهد نمود تا به نمایندگان سؤال کننده گزارش شود.

پس از یک هفته چنانچه هنوز حداقل یک چهارم کل نمایندگان مجلس (که سؤال را امضاء نموده‌اند) از سؤال خود منصرف نشده باشند رئیس مجلس موظف است در اولین جلسه سؤال آنان را قرائت و فوراً برای رئیس جمهور ارسال کند. این سؤال ظرف چهل و هشت ساعت تکثیر و در دسترس نمایندگان قرار می‌گیرد.

ماده ۱۹۷ - رئیس جمهور موظف است ظرف مدت یکماه از تاریخ دریافت سؤال در جلسه علنی مجلس حضور یابد و به سؤال مطروحه نمایندگان پاسخ گوید. مدت طرح سؤال

در سطر بالا بعد از عبارت "سؤال مطروحه نمایندگان پاسخ گوید" جمله "مگر با عذر موجه با تشخیص مجلس شورای اسلامی" اضافه گردید.

از طرف نماینده منتخب سؤال کنندگان حداکثر پانزده دقیقه و مدت پاسخ رئیس جمهور حداکثر یک ساعت خواهد بود.

دوم - تحقیق و تفحص:

ماده ۱۹۸ - در اجرای اصل هفتاد و ششم (۷۶) قانون اساسی، هرگاه نماینده‌ای تحقیق و تفحص در هر یک از امور کشور را لازم بداند، درخواست خود را کتباً از طریق هیأت رئیسه مجلس به کمیسیونی که امر مزبور در تخصص آن است تقدیم می‌نماید و کمیسیون اطلاعاتی را که در آن زمینه دارد در اختیار وی قرار می‌دهد. در صورتی که نماینده مزبور اطلاعات موجود در کمیسیون را کافی تشخیص ندهد، کمیسیون از نماینده مزبور در اولین فرصت دعوت به عمل می‌آورد و دلائل ضرورت تحقیق و تفحص در زمینه مورد نظر را استماع می‌نماید و پس از بررسی، نظر خود را مبنی بر تصویب یا رد درخواست نماینده به

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

تعالیه

مجلس گزارش می‌دهد. این گزارش خارج از نوبت در دستور مجلس قرار می‌گیرد. در صورتی که گزارش کمیسیون به مجلس مبنی بر تصویب درخواست تحقیق و تفحص باشد، پس از استماع آن، بدون بحث رأی‌گیری به عمل می‌آید و در صورتی که مبنی بر رد آن باشد، نماینده درخواست‌کننده می‌تواند حداکثر به مدت ده دقیقه از درخواست خود دفاع نماید. در صورت تصویب مجلس، انجام تحقیق و تفحص به همان کمیسیون محول می‌گردد. کمیسیون، ضمن دعوت از نماینده درخواست‌کننده تفحص، تحقیق و تفحص لازم را بعمل آورده و نتیجه آنرا که طی گزارشی در جلسه مشترک هیات تحقیق و تفحص و کمیسیون به تصویب می‌رسد به مجلس تقدیم می‌نماید.

تبصره ۱ - سازمان یا نهاد مورد تحقیق و تفحص، موظف است کلیه مدارک و اطلاعات مورد نیاز کمیسیون را برای بررسی در اختیار قرار دهد.
تبصره ۲ - عضویت اعضای دیگر کمیسیونها در هیات تحقیق و تفحص با تشخیص کمیسیون ذی‌ربط بلامانع است.

تبصره زیر به عنوان تبصره (۳) به ماده (۱۹۸) اضافه گردید:

تبصره ۳ - تحقیق و تفحص در مورد آن دسته از نهادهائی که تحت امر مستقیم مقام معظم رهبری است، با اذن معظم له انجام خواهد شد.

ماده ۱۹۹ - ...

ماده ۲۰۱ - تحقیق و تفحص در مورد آن دسته از نهادهائی که تحت امر مستقیم مقام معظم رهبری است، با اطلاع معظم له انجام خواهد شد.

ماده (۲۰۱) حذف گردید.

ماده ۲۰۲ - ...

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

دوم - تغییر خطوط مرزها

در سطر بالا کلمه "تغییر" به عبارت "اصلاح جزئی در" اصلاح گردید.

ماده ۲۰۸ - در لایحه تقدیمی مربوط به تغییر خطوط مرزی، متن کامل عهدنامه

در سطر بالا کلمه "تغییر" به عبارت "اصلاح جزئی در" اصلاح گردید.

بین‌المللی آن، که براساس اصل هفتاد و هشتم (۷۸) قانون اساسی تنظیم شده باشد، جهت بررسی باید ضمیمه گردد. متن این عهدنامه پس از اعلام وصول، بلافاصله چاپ و بین نمایندگان توزیع و همزمان به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی ارجاع می‌شود.

ماده ۲۰۹ - ...

ماده ۲۱۰ - لوایح مربوط به عهدنامه‌های تغییر خطوط مرزی همانند سایر عهدنامه‌های بین‌المللی مهم دو شوری خواهد بود و به همان ترتیب نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این نوع عهدنامه‌ها، در صورتی که صرفاً برای اصلاحات جزئی، با رعایت مصالح کشور و دو طرفه باشد و به استقلال و تمامیت ارضی کشور لطمه نزنند، با تصویب چهارپنجم مجموع نمایندگان مجلس معتبر خواهد بود.

ماده (۲۱۰) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۲۱۰ - لوایح مربوط به عهدنامه‌های اصلاح جزئی در خطوط مرزی همانند سایر عهدنامه‌های بین‌المللی مهم دو شوری خواهد بود و به همان ترتیب نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت. این نوع عهدنامه‌ها، در صورتی که صرفاً برای اصلاحات جزئی با در نظر گرفتن مصالح کشور و رعایت اصل هفتاد و هشتم (۷۸) قانون اساسی و دو طرفه باشد و به استقلال و تمامیت ارضی کشور لطمه نزنند، با تصویب چهار پنجم مجموع نمایندگان مجلس معتبر خواهد بود.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بسم الله

سوم - محدودیتهای ضروری

ماده ۲۱۱ - براساس اصل هفتاد و نهم (۷۹) قانون اساسی، در حالت جنگ و شرایط اضطراری نظیر آنکه دولت حق دارد با تصویب مجلس شورای اسلامی محدودیتهای

در سطر بالا کلمه "آنکه" به کلمه "آن که" اصلاح شود.

ضروری برقرار نماید، قبل از اعمال محدودیت، متن کامل و دقیق محدودیتهای ضروری با دلایل توجیهی لازم، همراه با لایحه قانونی جهت بررسی تقدیم مجلس می شود. تبصره - چنانچه دولت بدون کسب مجوز مبادرت به اعمال محدودیت نماید، رئیس مجلس موظف است تقدیم لایحه محدودیت رازر رئیس جمهور مطالبه کند. در این خصوص، حق سؤال یا استیضاح رئیس جمهور و وزیران برای نمایندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲۱۲ - ...

چهارم - سایر موارد

ماده ۲۱۳ - براساس اصول هشتادم (۸۰)، هشتاد و دوم (۸۲)، هشتاد و سوم (۸۳) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی، اقدامات دولت در موارد ذیل قبلاً باید به تصویب مجلس برسد:

- ۱- قرض و استقراض و کمک بلاعوض.
- ۲- استخدام کارشناسان خارجی.
- ۳- فروش بناها و اموال دولتی و تفایس ملی منحصر به فرد.
- ۴- صلح دعاوی خارجی و موارد مهم داخلی.

بندهای ماده (۲۱۳) به شرح زیر اصلاح گردید:

۱ - گرفتن و دادن وام یا کمکهای بلاعوض داخلی و خارجی.

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

بیت

- ۲- استخدام کارشناسان خارجی در موارد ضروری.
- ۳- فروش بناها و اموال دولتی و نقایس ملی به استثناء نقایس ملی منحصر به فرد که در هر صورت قابل فروش نخواهد بود.
- ۴- صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری که طرف دعوا خارجی باشد و همچنین در موارد مهم داخلی.

در تمام موارد مذکور، دولت موظف است متن تفصیلی آنها را همراه با لایحه قانونی تقدیم مجلس نماید تا به صورت یک شوری مورد رسیدگی قرار گیرد، بدین ترتیب که پس از گزارش کمیسیون مربوط و صحبت دو مخالف و دو موافق در کلیات و جزئیات (هر کدام به مدت پانزده دقیقه) برای تصویب به رأی گذاشته می شود.

مبحث چهارم - نحوه بررسی برنامه و بودجه سالیانه کل کشور

به انتهای مبحث چهارم جمله "و نظارت بر اجرای بودجه" اضافه گردید.

اول - تصویب برنامه توسعه

سطر بالا حذف گردید.

ماده ۲۱۴ - به منظور تنظیم اصول و مفاد برنامه های توسعه و لوایح بودجه کل کشور و ایجاد هماهنگی بین کمیسیونهای تخصصی مجلس شورای اسلامی، پس از تقدیم لایحه مربوط توسط دولت به مجلس، کمیسیون تلفیق مرکب از اعضای ذیل تشکیل می گردد:

- ۱- کلیه اعضای کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات.
- ۲- یک نفر از هر یک از کمیسیونهای دیگر (غیر از کمیسیونهای تحقیق و تدوین آیین نامه داخلی مجلس).

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

شماره

تاریخ

پیوست

تعالیه

اعضای مذکور در بند (۲) توسط کمیسیونهای مربوطه انتخاب و به هیأت رئیسه مجلس معرفی می شوند.

مأموریت این کمیسیون تا تصویب نهائی قانون برنامه توسعه ادامه می یابد.

در سطر بالا بعد از عبارت "قانون برنامه توسعه" جمله "و یا لایحه بودجه سالانه کل کشور" اضافه گردید.

اول - تصویب برنامه توسعه

ماده ۲۱۵ - ...

سوم - نحوه رسیدگی دیوان محاسبات به اجرای بودجه سالیانه کل کشور

در سطر بالا کلمه "سوم" حذف گردید.

ماده ۲۲۷ - ...

ماده ۲۳۴ - پس از انجام استیضاح وزیر یا وزیران مورد نظر، رئیس مجلس عدم اعتماد به آنها مورد استیضاح را به رأی می گذارد.

ماده (۲۳۴) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۲۳۴ - پس از انجام استیضاح، رئیس عدم اعتماد وزیر یا وزیران را به رأی می گذارد.

ماده ۲۳۵ - در صورتیکه وزیر یا هیأت وزیران مورد استیضاح در مجلس حاضر نشوند، استیضاح کنندگان مطالب خود را بیان می کنند و رئیس اعلام رای عدم اعتماد می کند.

در سطر بالا کلمه "اخذ" بعد از کلمه "اعلام" اضافه گردید.

شماره ۴۴۰۲ - ق

شماره

تاریخ ۱۵ / ۴ / ۷۸

پیوست

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رئیس

بسم الله

ماده ۲۴۲ - زمان اجرای این آیین نامه از هفتم خرداد ماه ۱۳۷۸ همزمان با انتخابات هیأت رئیسه مجلس و هیأت رئیسه کمیسیونها خواهد بود.

ماده ۲۴۳ - ...

اصلاحیه فوق در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سیزدهم تیرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. ان

علی اکبر ناطق نوری

رئیس مجلس شورای اسلامی

ع. ا. ز. ن. ن.